

Meie suure auuliku Keisri ja keige Weneriigi ülema walitseja Käsk

antakse siin alamal keikile teada ja finnitakse selle järele teha.

Mr. 55. Keiserliku Liivlandimaa Kubernemangu-Kohtu poolest kuulutakse Rindralkubernatre herra tahtmise järele tema kätte saadetud Senati-Ukas 15. Mai-kuu pääwast 1861 № 24,086 ja ühtlase ka 18. Mail 1861 Keisri poolest finnitud nekrutiseadus Läänemere Kubernemangudele nekrutide kokukutsumise ja loostmise joonekirjadega, mis Rindralkubernatre herra on läbiwaadanud ja heaks kiitnud, et igaüks, kel sellega tegemist on, seda teaks ja oskaks ülemate tahtmist teha.

Suure auuliku Keisri ja keige Weneriigi ülema walitseja käsk Senati-Kohtust Riia linna Eöakubernatre ja Liivlandi-, Gestlandi- ja Kuurlandimaa Rindralkubernatre herrale. Suure auuliku Keisri käsu peale, mis tema allakirjutud nimega on tähendatud ja 18. Aprillil 1861 Senati-Kohtu kätte saanud, ja kus ööskakse: „Sest et Meie seda nekrutiseadust, mis meie oma kantselli teises jaus Nekruti-Kohtu läbi se tarbis on ülespandud ja Keiseradi-Kohtus läbiwaadatud, et se peab Liivlandi-, Gestlandi- ja Kuurlandimaa nekrutiwõtmise juures pruugitama, oleme finnitanud, saadame Meie seda Senati-Kohtule ja tahame, et seesama nekrutiseadus selle asemel peab pruugitama, mis tänini on olnud „ja Käsuraamatu IV. jaus, mis 1857 aastal ueste wäljaanti, num. 1008—1102 seisab,“ on Senati-Kohtus seda uut Liivlandi-, Gestlandi- ja Kuurlandimaa nekrutiwõtmise tarbis tehtud ja Keisri poolest finnitatud nekrutiseadust läbilugenud ja käskinud: seda Riia linna Eöakubernatrile ja Liivlandi-, Gestlandi- ja Kuurlandimaa Rindralkubernatrile teada anda ja, et se awalikult saaks, Senati tseitungis lasta aratrukida ja se tarbis õigel ajal Senati trükimise-kontoriga nõuu pidada. Sel 16. Mail 1861.

Lisakiri Senati tseitungi № 39 juures.

Peakirja peale on Keiser ise oma käega kirjutatud: „Se peab nenda olema.“

St. Petersburg 18. Aprillil 1861.

Seadus, kuidas Liivlandi-, Gestlandi- ja Kuurlandimaa kubernemangudes peab nekrutid wõetama.

Esmene peatük.

Üleüldsed finnitused.

§ 1.

Liivlandi-, Gestlandi- ja Kuurlandimaa kubernemangudes niijamute kui keigis Weneriigi maades wõetakse nekrutid keikide nende seast, kes kroonumaksud hinge eest maksawad, kuid aga nende seast mitte, kes üleüldse nekrutiseaduse-raamatu 13. numbris on ise tähendatud.

§ 2.

Nendefinaste kubernemangude sees wõib nekrutide asemel ka raha maksta.

§ 3.

Kuidas se rahamaks nekrutideasemel peab proomiviisi kolme järgmise nekrutiwõtmise kõrda maksutama, seda näitab üks iseäraline lisakiri sellesama 3ma §i kõrwas.

§ 4.

Nekrutid wõetakse nende seast, kes oma ea poolest sõamehiks kõlbawad, loostmise läbi.

T ä h e n d u s. üks ainus mõis on Gestlandimaa kubernemangus, mis Saksakeele Wichtisby, Maakeele Wasknarwa mõisaks kutjutakse, kus nekrutid mitte ei loostita, waid suguselt järele kõrda mõdda wõetakse.

§ 5.

Seesnane nekrutiseadus ei puutu Juudid mitte, kes Läänemere kubernemangudes elawad, sest nende seast wõetakse seal ni kui muial Weneriigis nekrutid iseäralise seaduse järele.

Teine peatük.

Nefrutifikantonid ja kus nende asjad tallitakse.

§ 6.

Igaühes linnas koguvad keis linnaarhwas, kelle seast seestatakse nefrutiseaduse § 1. järele nefrutid wõetakse, ühesi isearalisteks kantoniks.

§ 7.

Igaühes maakoguduses, olgu kroonu ehk mõisniku mõisas, on jälle ise oma nefrutifikanton.

§ 8.

Igaühes nefrutifikantonis tallitakse nefrutiwõtmise asjad isearalistult rewisjoni hingearu järele, ni kui koguduse wõla asjad seadust mõõda peawad tallitud saama (Nefrutiseadus num. 7, 11, 41 ja 44—57).

§ 9.

Keis, kes oma seisuse ja ea järele nefrutiwõtmise arwulised on, olgu nemad kus taht aset, peawad omas isearalistus kantonis oma seadust täitma, ni kaua kui nemad weel ei ole omast kogudusest wäljafirjutud ehk teise seisuse sisse astunud.

§ 10.

Nefrutiwõtmise asjad tallitakse:

a) linnas Raikumaksmise-Kohtu läbi, kus faks meest neist weel abimehiks walitakse, kes pearaha massu al seisa wad, olgu siis et niisugused abimehed juba eske kohtu peal findlat aset on. Kus linnas Raikumaksmise-Kohtu ei ole, seal tallitab Raadikohus ehk Wohteikohus nefrutiwõtmise asju.

b) maal Kogukonna-Kohtu ja koguduse wanemate läbi. Liwlandimaal on Kihelkonna-Kohus kirikuwõõrmündri herradega, Gestlandimaal Kihelkonna-politseikohus, Kuurlandimaal Hauptmanni- ja Kreisrihtri-Kohus ülewaatajad.

§ 11.

Kubernemangu Kuberner annab wiimist otsust nefrutiasjus, kroonuwaldade talurahwa pärast ka kroonumõisade walitsuse kohtuwanemad, sedamõõda kuidas nende seadus lannab ja nefrutiwõtmise seadused maad annawad.

Kolmas peatük.

Nefrutiwõtmise kuulutus ja nefrutide arwu ülesandmine.

§ 12.

Kui nefrutiwõtmise kubernemangus on kuulutus, siis kirjutab Kameralhowikohus, sedamõõda kuidas nefrutiseadus finnitab, igaühe kantonid nefrutide ja arwupidamise fwitantide arwu wälja. Kroonumõisade pärast peab Kameralhowikohus esiteks kroonumõisade walitsuse-kohtuga nõuu, enne kui kroonurahwa nefrutide arwu wäljafirjutakse.

T ä h e n d u s. Liwlandi- ja Gestlandimaa kubernemangudes annab Kameralhowikohus ükspäinis linna-
dele üles, kui palju nefrutid igaühest linnast isearanis tuleb anda; maakogudustele aga seda ülesidset arwu üle keige talurahwa. Kui palju meest igaühest wallast tuleb anda, seda kirjutab Liwlandimaal Landratikohus, Gestlandimaal „Ritterschastskanzellei“ wälja.

§ 13.

Mite ildam, kui 30. pääwal peäle se, kui Keisri käst, et nefrutid peab wõetama, on wäljatulnud, saadab Kameralhowikohus täielikult nefrutide arwufirja (§ 12) Soaministeriumi ülewaatajate jaule kätte; ja seestamast arwufirjast kirjutakse wälja, kui palju meest igaft kantonist tuleb anda ja saadetakse seda:

a) nefrutikommissjonidele, kui nemad juba kubernemangus seatud on;

b) kroonumõisade walitsusekohtudele kroonutalurahwa pärast, kubernemangukohtule mõisniku talurahwa ja linna-
rahwa pärast, et igaühel kantonil teada saaks, mis temal nefrutiwõtmise pärast waja on tähelepanna.

§ 14.

Seft pääwast, kui nefrutiwõtmise käst on wäljatulnud, seni kui keis nefrutiwõtmise on lõpetud, ei ole luba hingefid ühest kogudusest teise ehk ühest okladist teise ümberkirjutada. Kui pärast nefrutiwõtmist ümberkirjutamine on, wõib kogudus igaühe hinge käest, kes teise koguduse sisse wäljalähäb ehk niisuguse seisuse sisse astub, kust nefrutid ei wõeta, 30 kop. hõb. kummagi nefrutiwõla oja eest, mis tema peäle tuleb, pärida ja keis wõlga enese peäle wõtta.

Neljäs peatük.

Nefrutiantdmine.

§ 15.

Rahaga nefrutiantdmine tallitakse sedawiist, kuidas seestatakse seaduse 3ma §i lisafiri ülesnäitab.

§ 16.

Kui nefrutiwõtmise on kuulutus, siis saab igas kantonis, kust nefrutid on anda, tähendatud, kes nimelt koguduse eest peab sõta minema. Se tähendamine sünnib loofimise läbi, sedawiist, kuidas § 17. ja järgmised fin alamaal finnitawad.

Esimene jagu.

Kes loostumiseks kutsutakse.

§ 17.

Reis kantonides, kust nekrutid tuleb anda, kutsutakse iga nekrutivõtmise ajal teist kantoni mehed, kes ni wanad on, kui järgmine § õpetab, kas olgu nemad kodu ehk olemata, loostumiseks koku. Neid ei kutsuta mite:

- a) kes üleüldse nekruti-ustawi 13 (lisakirjaga), 89, 91 ja 92 numri järele nekrutivõtmisest prii on ehk seestnatsene nekrutiseaduse §§ 19, 20, 47 ja 48 järele loostumiseft on lahti tehtud;
- b) kes oma nekrutiseadust se läbi on aratäitnud, et teine tema eest tahab sõta minna, ehk et ta arwupidamise twitanfii enese eest etenditab ehk raha enda eest maksab, kui temal se tarbis luba antakse (§ 21), ning
- c) kes niisuguse wigaga ehk haigussega waewatud on, mis üleüldse nekruti-ustawi 77. numbris nimetatakse.

§ 18.

Nekrutiloostumiseks kutsutakse teist need koku, kes ei ole nooremad, kui 20, ega wanemad kui 35 ealised. Keif, kes ni wanad on, jantakse kolme jagu. Esimesest jautst on need, kes weel mite 25 ealiseks pole saanud; teisest jautst need, kes 25 ja 30 aasta wahel on, kuid aga need naeselisest mehed mite, kellel enam kui 2 last elus on; kolmandamast jautst teist need, kes juba 30 aastat täis saanud ja need 25 eaised naeselisest mehed, kel enam kui 2 last elus on. Kui esimese jau arw ni palju mehi wäljannab ilma wõlgu jäämata ja ilma waewata kui kantonist tuleb nekrutid anda, siis loostakse esimesest jautst ütsipäinis; kui sellega ütsinda tõrda ei sa, siis peab ka teine jagu loostma; aga kui mõlemist weel küllalt ei sa, siis kutsutakse ka kolmas jagu loostma.

§ 19.

Nekrutiloostumiseks ei kutsuta mite:

- 1) elawa wanemate ainus poeg ehk wõeraspoeg ehk kasupoeg ehk wäimees, kui nemad wanemate eest teigest südamest ja teigest jõuust hoolt kannawad, ja waeste laste, wäetimate ehk jõuetumate ainus täiskasunud wend;
- 2) kes koguduseft ehk kohtu läbi koguduse auuameti peäle on seätud. Riisugused need auuametid on, seda la-
seb Läänemere kubernemangude Kindralkubernater kirja panna ja ministri läbi, kes teige riigi seestpidised walisuse asjad tallitab, teisrit paluda, et tema seda heaks wõtaks. Riisugused auuametimehed on loostumiseft prii, ni kawa, kui nemad oma ametit pidawad. Kes 9 aastat niisuguses ametis on ilmalaitmata teeninud, seda ei kutsuta ilmas-
gi enam loostumiseks;
- 3) kiriku õrelinangia ja kõster;
- 4) koolmeister koolis ja alama rahwa koolis linnas;
- 5) koolmeistres-kooli ja kõstrekooli õpjaõpifid, kui koolikohtuwanemad tunnistawad, et nemad sõnawõtlifud ja õpimise peäle terawad poifid on;
- 6) kohtu poolest läbilasutud maamõetjad ja nende abimehed;
- 7) wannutud kroonumetsawahid ja nende abimehed;
- 8) aptekri õpjaõpifid, kes enast ausaste ülespidawad ja mite wähem kui 2 aastat teenistuses on;
- 9) rüugepanekjad kullades, kes kubernemangu rüugepanemise kohtu läbi ametis on kinnitid saanud;
- 10) jaamapoifid, kelle teenistus jaama ülewaaatjate herrade läbi on tõekstehtud. Neid ei kutsuta mite loost-
misesks, kui Landratikohus seda heaks kiidab ja se kogudus, kus nemad hingekirjas seisawad, sellega lepiw. Liim-
landi- ja Gestiandimaal on ka linna jaamapoifid nekrutivõtmisest prii, kui linna kohtuwanemad sedawiisi arwawad
ja jaamapoift kogudus wastu ei seisa;
- 11) keiserliku aujärje päria laewamadrosti-kooli õpjaõpifid Riija linnas;
- 12) Riija linna ja teiste mereäärte linnade laewajuhatajad (Kootsen);
- 13) maal talu pärispidajad ehk rentnikud, kui se nekruti-ustawi Smodi IV. jau 906. numri järele õigussega ühte
jünib;

14) hantwärgimehed, kes maal elawad ja kogudusele ainult waja on, nimelt: potisejad, punsejad, tõldse-
pad, raudsepad, kes tunnistusekirjaga wõiwad tõekstehta, et nemad ka tõeste oma ameti tööd teewad, kui enne ne-
krutivõtmise kaju kuulutust kogukonna-kohus mõisawalitsuse kinnitusega neid nekrutiloostumiseft on priiks mõistnud.
Sel wiisil wõiwad nekrutiloostumiseft priiks saada: säaratfis kogudustes, kus 100 hinge ehk wähem on, mite enam
kui üks ainus hantwärgimees; kus 100 ja 300 wahel hinge on, mite enam kui kaks; kus 300 ja 600 wahel hin-
ge on, mite enam kui neli; kus 600 ja 800 wahel hinge on, mite enam kui kuus; kus enam kui 800 hinge on,
mite enam kui kahetfa meest.

§ 20.

Peäleegi wõiwad linna- ja maa- kogudused igaühe mehe eest, kes ühest sugust sõta antakse, üks teine seft-
jamast sugust nekrutiloostumiseft lahti peästada, ja nimelt üks poeg, ehk kui poega ei ole, üks wendadest, kes ühes-
koos elawad.

L a h e n d u s.

Kui ühes koguduses kaks wenda ehk poolwenda loosi alla on saanud, siis ei anta enam
kui üks neist sõta, ja nimelt se, kelle peäle suurem loosi nummer on juhtund; teine
wend saab se läbi lahii.

§ 21.

Need mehed, kel ülesõidje nekruti-ustawi 11. numri järele õigus on ühe seatud rahasummaga enast nekruti-õhtimisest lahti osta, kutsutakse teistega ühtlase loosimiseks koku ja maksavad siis seda lahtiostmise raha sisse, kui liist nende peäle on sadanud.

Teine jagu.

Nekruti-armukirja tegemine ja loosimine.

§ 22.

Kui nekrutiõhtimise käst on väljatulnud, siis kirjutavad linna kantonides maksimaksimisestohus, maa kantonides koguduse walisus (Liivlandi- ja Kuurlandimaal kogukonnastohus, Gestlandimaal koguduse wanemad ja nende abi-
mehed ja koguduse wõõrmündrid mõisapolitsei ülewaatamise al) hingekirjast keik kantoni mehed üles, kes oma ea järele, nenda kuidas § 18. õpetab, loosimiseks peawad kokukutsutud saama.

§ 23.

Se nimearw kutsutakse kokukutsumise kirjaks. Kuidas se peab saama kirjutud, seda lasew Läänemere kuberne-
rangude kindrakubernater kuulutada. Selle kirja sisse wõetakse keik kantoni rahwas, kes nekrutikalid on, üles, ni hāste need, kes peawad loosima, kui ka need, kes § 17. järele loosimisest pri on. Aga needamad wiimsed pan-
naks kirja pāradtsja peäle üles ja kirjutakse igāuhe nime juure, mis asja pārast tema loosimisest pri on.

§ 24.

Kui se kokukutsumise kiri on walmis kirjutud, siis pannakse seda ühte paika wālja, kus igāuks seda wõib lābi-
waadata ja ārakatsuda, kas seāl juures kellegile ei ole undrehti tehtud. Kes selle kirjaga ei ole rāhu, wõib kohtu-
juures kaebdust tōsta ja oma kaebduse õigust tōkesteha. Se kiri jāāb 10 pāāwa seefama paiga peäle seisma ja
nende pāāwade arus peawad keigewāhemalt kaks pūha olema; ja kogudusele peab awalikult teada antama, kui
kauaks se kiri wāljās seisma jāāb.

§ 25.

Peālegi kutsutakse enne loosimist keik kantoni rahwas ühel pāāwal koku ja loetakse seda kirja neile ete.

§ 26.

Se kokukutsumise kirja etelugemine (§ 25) sūnnib: linnas maksimaksimise, ehk raadi- ehk wohtei-kohtu wanemate
ees, kes keik juures peawad olema; maal kogukonnakohtus (Gestlandimaal koguduse wanemate ees), kus kohtumehed,
koguduse wõõrmündrid ja mõisapolitsei wanemad juures on. Gestlandimaal on üks kihelkonna politsei-kohtuherra,
Kuurlandimaal üks Hauptmann- ehk Kreisrithri-kohtuherra, ja Liivlandimaal kihelkonna-kohtuherra ehk tema abi-
kirikuwõõrmündri herradega seda asja ise tallitamas. Keik kantoni rahwas wõiwad ka sinna tulla waatama, ja kui
rimm peaks ktsjas olema, siis keigeesitaks need, kelle nimed kirjas seisawad ehk nende kāmehed, ja siis ka weel
uende wanemad, kasuwanemad ja wõõrmündrid.

§ 27.

Kui keik kantoni rahwas koos on, siis loetakse kokukutsumisekiri selgeste ete ja igāuks, kel asja on, wõib seāl
oma wasturāākimist, kaebdust ja seletamist awalikult teha. Kantoni wanemad, kes juures on, peawad neid kuulma,
katsuwad lābi, mis nemad etelannawad, tāhendawad kokukutsumise kirja sees üles, mis seāl waja parandada, anna-
wad wiimist otsust, kes loosi peab wōtma, ehk kel ei ole waja wōtta, ja kirjutawad üles, mis üks ehk teine on
tahtnud, aga mite saanud. Wiimsest panewad kantoni wanemad oma nimed selle kirja alla ja lasewad need loosi-
mise numrid selsamal pāāwal ehk ka järgmisel pāāwal tōmmata.

§ 28.

Looside tōmbamine sūnnib awalikult, et keik, kes kokukutsutud on, seda nāāwad, ja keik kohtuwanemad (§ 26)
peawad juures olema.

§ 29.

Kel loosi on tōmmata, peab ise tulema ehk kāmeeest saatma. Kes mite juures ei ole, ei ole ka kāmeeest saatnud, selle
eest tōmbab üks neist koguduse wanematest loosi.

§ 30.

Ni palju kui nimed kokukutsumise kirjas seisawad, ni palju sedelid numridega peawad ka olema.

§ 31.

Enne numride tōmbamist peab neist kokutulsnuid kohtuwanemate seast (§§ 26 ja 28) se keigēilem keikide nāhes
neid sedelid lugema, neid kokutrullima, segama ja kausi sisse puistama. Kaus peab selgest lābipaistawast klaasist
olema ja nenda seisma, et keik wõiwad nāha. Kui need kokukutsutud tahawad, siis wõib ka üks nende seast neid
sedelid āralugeda, segada ja kausi sisse puistada.

§ 32.

Loosi numrid tōmmatakse kaksfōrda. Nende numride lābi, mis esimeest fōrda tōmmatakse, saab kinnitud, mā-
hārduje fōrda mōōda need kokukutsutud mehed peawad teistfōrda kausi ete astuma numrit tōmbama; nende numride
lābi, mis teistfōrda tōmmatakse, saab awalud, kes kantonist peab fōta minema.

§ 33.

Kedas se ülem kohtuwanem (§§ 26 ja 28) kutsub, se astub kausi juure ja võtab sealt seest üks sedel välja. Tema käsi peab küünaravare nukkuni paljas olema. Se nummer, mis ta kausist on välja võtnud, saab väljaste kuulutud ja warsti kirja pandud. Se nummer, mis teistkorda kausist välja võetakse (§ 32), jääb selle mehe kätte, kes seda on tõmmanud.

§ 34.

Kui selle nekrutiseaduse § 18 järele enam kui esimene kanton jagu loostimiseks kokukutsutakse, siis tehakse esiteks sedelid esimese ja meeste tarbis valmis ja puistetakse kausi sisse. Need sedelid on esimese ja järgmiste numbridega tähendatud (olgu 1 kuni 25); kui esimene kanton jagu on oma numrid välja võtnud, siis tehakse teise ja tarbis jälle ued sedelid järgmiste numbridega (olgu 26 kuni 50) ja puistetakse kausi sisse ja teise ja mehed tõmbavad neid üks haavalt kausist välja; siis astub kolmas jagu ete, kui se peab vaja olema, ja tõmbab korda mõõda omad numrid välja (olgu 51 kuni 75).

§ 35.

Kui loostimine on lõpetud, siis seda ei võt ükski tühjaks teha. Mis on tehtud, se on tehtud. Kui keegi oleks loostunud, kes õiguse pärast mitte ei pidand loostima, ja pärast loostimist ehk ka veel loostimise ajal ülema kohtu poolest käsi tuleks, teda lahti peasta, siis saab tema nummer hoopis mahajätetud ja järgmised numrid saadetakse oma korda mõõda ete. Aga kui oleks juhtunud, et üks kanton mees eksituse läbi on kirja pandmata jäänud ja loostimise ajal ehk pärast loostimist kohtu käsi ülemast kohtust tuleks, teda ka lasta loostida, siis tehakse nendele ni palju sedelid, kui selle kantonis jaks olid tehtud, ja lastakse teda nende sedelide seast üks nummer välja tõmmata. Se nummer, mis tema on tõmmanud, käib sellesama numri ete, mis seesama kanton teine mees jo omal ajal kausist on võtnud ja mis nüüd tema järgmiseks jääb.

§ 36.

Keitide nende nimed, kes loosi numrid on tõmmanud, pannakse ühe paberipöögna peale ülesse, mis loostimise nimekirjaks kutsutakse ja kus nemad keit, numride korda mõõda, nenda kui lihtselt peale on sadanud, üleval seisavad (§ 32). Sellesama nimekirja peale on ka igatse mehe pärast keit juurekirjutud, mis nekrutikomisjonil vaja oleks teada. Siin on leida, mis igaüks on kaebanud, aga ei ole õigust saanud, ja keit vasturääkimised kohtu tallituste vastu loostitõmbamise ja nekrutiks äraandmise pärast. Kuidas se nimekiri peab tehtama, selle pärast annab Kindralkubernater ise käsku.

§ 37.

Kui loostimine on lõpetud, siis annavad need kohtuwanemad (§ 26) tunnistust keitidest meestest, kelle peale liist on sadanud, kui pikad ja terwed nemad on ja kas nemad nekruti-ustawi numri 198 järele võlbad sõda anda. Kui need on välja korjatud, kes mitte sõda ei võlba, siis saab neist, mis järele jäävad ja sõda võlbad, korda mõõda numride armu järele kantonis seadud nekrutide armu valmistatud ja niisama palju järgmiste numride seast kordale võetud, mis vaja on abimehiks juure saata (nekruti-ustawi nummer 201), et armuga läbi saaks. Siis panewad keit kohtuwanemad, kes loostimise juures on olnud (§ 26), oma nime loostimise nimekirja alla (§ 36), ja kanna-kantonid saadavad seda nimekirja ühtlase kokukutsujatekirjaga nekrutikomisjonile kätte, maa-kantonid üks nimekiri mõisavalitsusele, teine ühtlase kokukutsujatekirjaga Riiklõuna-kohtule (Geflandimaal Riiklõuna-politisekohtule, Suurlandimaal Hauptmanni- ehk Kreisrichtri-kohtule), kus keit läbiwaadatakse ja kui kirjad laimatud on nekrutikomisjonile äraaadetakse.

§ 38.

Kes mitte sellega rahul ei ole, mis kantonis nekrutide ja nende abimeeste pärast on mõistetud, võib nekrutikomisjoni ja Kubernatre juures kaebust tõsta (§ 56). Maa koguduse osawõtjad võivad, enne kui 8 päeva loostimise pääwast arvata on möödalanud, oma kaebust Riiklõuna-kohtule ete kanda (Geflandimaal Riiklõuna-politisekohtule ete, Suurlandimaal Hauptmanni- ehk Kreisrichtri-kohtule ete).

Kolmas jagu.

Kes loostimise eest ärataganewad.

§ 39.

Kes ühe kantonis pärast on ja oma ka pärast ühe ehk teise kantonis ja järele armatakse, mis loostimiseks tuleb kokukutsuda, aga wõeras kohas töös ehk teenimas on, peab, kui temal wast õigus ei ole nekrutiloostimisest enast lah- titeha, nekrutivõtmise käsu välja tulemise ajal ilma wiibimata ja ilma keeldmata enast oma koguduses näitama, ja sedagi veel enne numride loostimist ehk teigewähemalt enne nekruti-äraandmist, olgu temal küll kõriline koguduse pas ehk wäljamine mise täht käes ja olgu küll et passi ümbrewahetamise aeg veel mitte ei ole ligi jõudnud, ei ka teenistuse äralepitud aeg veel oisa lõpud.

§ 40.

Kui tema mitte ei ole tulnud (§ 39), siis tõmmatakse tema eest loosi nummer (§ 29), ja kui tema tõmmatud numri järele peab nekrutiks äraantama, aga enast ei näita, siis peetakse teda nende armuliseks, kes nekrutivõtmise

pärast ärapögenend; tema asemel antakse järgmise numri mees nekrutiks ära, aga tema ise, kui teda kätte saab, antakse jala pealt ja mitte ildam kui kolme pääwa wahel ilma koguduse küsimata ka sõta, ja se, kes tema asemel oli läinud, ehk küll tema kõrd ei olnud minna, tuleb tagasi. Oles nekrutiwõtmise lõpetusest enam kui 6 kuud mööda läinud, siis saab tema omast kogudusest tulewa nekrutiwõtmise kōrra eest ärraantud, ja olgu tema ka juba 36 aastat wanaks saanud (nekruti-ustawi num. 194, 3.).

T ä h e n d u s. Se nekruti-kommissiōni poolest, kes jooksta wastuwõtris, palutakse se mees wäe pealt tagasi, kes jooksta eest pidi minema, ja kui tema jo oles kubernemangust oma teenistuse kohta äraaadetud, siis kirjutab Kubernater tema pärast Sõaministrile ja se peäle saadetakse mees oma kogudusse tagasi (nekruti-ustawi num. 344).

§ 41.

Peäle se (§ 40) kantab jooksta ehk se, kes mite ei ole tulnud enast se numri järele, mis wanemad tema eest tõmmanud, nekrutiks ärraandma:

a) seda õigust, seestawatse nekrutiseaduse järele nekrutiwõtmisest lahti saada, kui se õigus pärast tema wastutõrjumist oles awalikuks saanud;

b) seda õigust, et nekruti-ustawi numri 531 järele teine tema eest wõib sõta minna (waata siin alamal § 57); ning

c) saab tema pärast oma wastuwõtmist sõateenistuses rügementi kohtu poolest 30 ehk 40 witsahoobiga nuheldud. Seda trahwi kirjutakse ka tema wormulari sisse, ja kui tema ükskõrd wäe pealt lahti saab, siis arwatatakse teda nende soldatide arwuliseks, kes nuhtlust on saanud.

§ 42.

Kui aga jooksta (§§ 40 ja 41) nekrutikommissiōni ees läbikatsutakse ja leitakse, et tema sõta ei kõlba, siis antakse tema kohtu alla ja saab üleüldse nekruti-ustawi 760 ja 769 numri järele nuheldud.

§ 43.

Kui estimate numridega jookstaid, kes mite õigel ajal ei ole tulnud enast näitma, peaks enam olema, kui neid, kes järgmiste numridega nende asemel on äraantud, siis saab nendega niisamute tehtud (§§ 40—42), ja saawad nemad ilma wiibimata keit sõta antud, kui nemad kõlbulised on, ja rügementi juures nuheldud, ja kui nemad sõta ei kõlba, kohtu alla antud, kus nemad seaduse järele oma nuhtlust saawad.

§ 44.

Nende seast, kes nekrutide äraandmise pääwani ei ole oma kogudusse tagastulnud, saawad ükspäiniis need sõta äraandmisest ja teistest ülemal nimetud nuhtlustest (§§ 41—43) lahti peastetud, kel selle numri järele, mis nende eest on tõmmatud, ei oles waja olnud sõta minna, ja kes seda wõiwad tõkesteha, et neil sugugi ei ole wõimalik olnud õigel ajal etetulla, kas olgu raske haiguse pärast, ehk seepärast, et nemad wangis on kinni olnud, ehk mu sähärduse wiga pärast.

§ 45.

Kui niisugused inimesed tahawad kogudusest wäljamina teenima, kes kogukonna-kohtuwanemate otsuse järele tulewa nekrutiwõtmise ajal peawad loostma, siis on nende passide pärast seda tähelepanna, mis üleüldne nekruti-ustaw kinnitab (Reiskrist kinnitud Reiskradi käst 16. Januarist 1861).

§ 46.

Kes ilma passita ilma peäl hulkuwad ja loosi alla saanud, arwatatakse ka nende arwuliseks, kes loostmise eest ärataganend. Need iseäralikud seadused nende pärast on leida nekruti-ustawi 762. numris.

Meijas jaagu.

Reist, kes lühikese kasuga, ehk haiged, ehk kohtu al, ehk wangis on.

§ 47.

Kes nekrutiloosi on tõmmanud, aga kantonil wanemad (§ 37) ehk nekrutikommissiōn (§ 35) leiawad, et tema lühikese kasu pärast sõta ei kõlba, se peab järgmise nekrutiwõtmise ajal ühtlase oma ealistega jälle loosi alla pantama, seni kui ta 25 aastat wanaks on saanud. Kui ta siis ka weel lühikeseks põlgatakse, siis ei kutsuta teda ial enam loostma.

§ 48.

Kes kantonil wanemate ja nekrutikommissiōni ees (§ 47) haiguse ehk niisuguse wiga pärast, kus üksti arst ei wõi aidata ehk kellest kunage paranemist ei ole loota, kui sõa tarbis kõlbmata on ärapõltud, ei kutsuta ial enam loostma, olgu siis et kogudus ise teistwiisi arwab ja teda käst teiste oma ealistega loostmise pärast etekutsuda. Aga kes nekrutiwõtmise ajal muidu on haigeks jäänud, se ei peäse sellepärast nekrutiloostmisest lahti. Kui niisuguse mehe peäle liist juhtub, aga haigus teda keelab parajal ajal äraaatmast, siis antakse järgmise numriga mees tema eest ära; aga kui ta on terweks saanud, siis saadetakse teda warsti nekrutikommissiōni ete ja wõetakse tagastwõetamise tarbis wastu, olgu siis et nekrutiwõtmise ajast juba 6 kuud olesid möödaläinud. Siis ei wahetata teine

enam tagasi, waid jääb kus ta on, aga termeks saanud mees antakse ifa seepärast ära ja arwatakse tulewa nekruti-
wõtmise eest kogudusele heaks.

§ 49.

Kui üks kantoni mees, selle peäle liis on sadanud et ta peab nekrutiks äraantama, ühe asja pärast kohtu al
ehk wangis on, ja tema asemel järgmise numri mees on äraantud, siis peab tema, kui kohtu ast on äramõistetud
ja mees oma otsust ja trahwi saanud, kui ta oma kantonisse on tagasi saadetud, ka nekrutiks äraantama, kas wa-
hetamise wiisi selle wastu, kes tema eest läks, ehk tulewa nekrutiandmise peäle (§ 48), olgu siis et üks neist asjust
peaks wähele tulema, mis üleüldse nekruti-ustawi 192. numris seisawad. Aga kui loofiwõtja ja sõta minia wõla
pärast, mis ta ei jõua äramaksta, wangis kinnipeetakse, siis annab kantoni kogudus wõlglast nekrutiks ära ja wõ-
tab wõlamaksmist enese peäle, aga mite enam, kui 30 rubla hõb. feigest wõlasummast.

Wies peatük.

Nekrutide äraandmine.

§ 50.

Kus nekrutid peawad saama wastuwõetud ja nekrutikomisssion seätud, kuidas peab nekrutid kantonist ära saa-
detama ja raha kokuwõetama, mis nende äraandmise juures waja on, kuidas neid komisssioni ete wiatse, seal
läbikatsutakse ja wastuwõetakse, seda keif õpetawad Läänemere kubernemangudes nekruti-ustawi kinnitused, et aga
seal juures weel seda on tähelepanna, mis siin alamal §§ 51—56 kästakse.

§ 51.

Õgawiks kogudus walitseb, kui tema nekrutid peawad wastuwõtmise kohta äraminema, ühe isäralise äraandja,
ehk kui kogudus juurem on ka kaks ehk kolm ehk enamgi weel, ni kuidas näitse waju olewad.

§ 52.

Gestlandimaa Jerwa ja Wira ja Liiwlandimaa Walga ja Wõru maakoguduste mehed wõiwad 2 arstina ja 3½
wersoki pitkused nekrutikomisssioni ete wiidud ja wastuwõetud saada, kui seal maakohdades pitkemid mehi ei ole leid-
tes sõta kõlbawad.

§ 53.

Saaremaal on nekrutikomisssioni peawanem mõisnikude Landmarsjal, teine wanem ka mõisnikude seast üks
Deputirte, kolmas Kuressaare linna politsei-wanem, neljas üks wäepealik ja wies üks tohter. Kuidas teiste Lään-
mere kubernemangude nekrutikomisssionid ja nende tallitused peawad olema ja mis keif nekrutide ja raha wastu-
wõtmise juures seal on tähelepanna, seda õpetawad üleüldse nekruti-ustawi kinnitused.

§ 54.

Need kokufutsumise- ja loofimise- nimekirjad (§ 37) pruugitakse nekrutikomisssionis wastuwõtmise juures ja
kameralhowi-kohtus, kui wastuwõtmine on lõpetud ja keif kirjad sinna sisesaadetud (üleüldse nekruti-ustawi 179.
nummer).

§ 55.

Nekrutikomisssioni ees katsutakse nekrutid keigeenamiste se tarbis läbi, et selgeste teada saaks: a) kas nekrutid
pitkuse ja ea poolest niisugused on, kui nemad (üleüldse nekruti-ustawi 194—197 numride järele) peawad olema;
ehk küs nende ea pärast mitu kohtewanemad (§ 26) wastutawad; b) kas neil niisugusid haigusid ja wigasid ei
ole, selle pärast nemad seaduse järele sõta ei kõlba ja selle pärast neid ei tohi nekrutiks wastuwõtta. Kas etewi-
dud nekrut ehk tema abimees õiguse pärast on kirja pandud ehk ei, sellega ei ole nekrutikomisssionil tegemist, kui
mitte järgmise § järele sellepärast kaebduft tema ete ei oleks tõstetud, ja ei pane seda muudu tähelegi, waid tallitab
oma asjad üksipäinis loofimise nimekirja järele.

§ 56.

Kes sellega ei ole rahul, mis kantoni wanemate poolest (§ 37) nekrutide ja nende abimeeste pärast on kin-
nitud, wõib sel ajal, kui nekrutid wastuwõetakse, oma kaebduft nekrutikomisssioni ete lenda. Nekrutikomisssion
peab seätud ajal tema kaebduft kuulma ja oma otsust andma. Kes selle otsusega ei lepi, wõib 6 ku wähele nekru-
tide äraandmisest arwata Kubernatre juures kaebada ja se kuulab keif järele ja annab nekruti-ustawi järele (num.
344) otsust. Kubernatre juures wõiwad ka üksikud inimesed ehk ka kogudused nekrutikomisssionide üle kaeba-
da, kui seal läbikatsumise ehk wastuwõtmise juures oleksid eksitused juhtund (nekruti-ustawi num. 345—349), aga
mitte ldam, kui 6 kuud pärast nekrutiwõtmist. Kes mite seätud ajal ei tule kaebama, ei wõeta pärast seda mite
enam kuula.

Kues peatük.

Nekruti tasumisest.

§ 57.

Nekrutiandmise seaduse täitmise juures Läänemere kubernemangudes on mitmest nekrutiseadusest kinnitud tasu-
mise wiisidest järgmised tasumise wiisid lubatud pruukida: 1) et teine teise eest enast ise lasch hea meelega nekru-

tiks palgata; 2) mitmesugused arwupidamised; 3) äraantud nekrutide ümberwahetamine teiste meeste ehk arwupidamise-kwitantide vastu. Need sinatsed tasumised ja arwupidamised pruugitakse üleüldse nekruti-ustawi fimmistuste järele (IV. peatük) linna- ja maa-koguduste heaks sedawiisi, kuidas nad siin alamal (§§ 58—62) on parandatud ja täiemaks ümber tehtud.

§ 58.

Igaüks pearahamaksja koguduse osawõtja, olgu siis et ta ise oma loostumre järele peab sõta minema, võib teise eest sõta minna, kas ise hea meelega ehk palga eest, kas omas ehk wõeras kantonis, üks keik mähärdusest seisusest tema on, kui kogudus seda ka heaks kiidab, tema pearaha ja muud maksud ue rewisjonini enese peale wõtab (kui tema ehk tema palkaja täielist kantsioni on sissemaksnud) ja kantsioni kohtuwanemad seda keik on tõeksteinud ja tunnistust annud, kui wana ja kust suguwõsast tema on ja et ta ühe suure sü pärašt ei ole kohtu alla antud.

§ 59.

Need palkamise kontrahtid, kellest üleüldse nekruti-ustawi numrid 378—387 (1. jätk) õpetust annawad, wõiwad ni hästi Kameralhovi-kohtu, kui ka linna ja maa alamate kohtude ees tehtud saada.

§ 60.

Se mees, kes palga eest ehk ise hea meelega teise eest tahab sõta minna, peab olema: a) ei mite noorem kui 20, ei mite wanem kui 35 aastat; b) ei mite lühem, kui se mõet, mis seädus tema ealistile etekirjutab; c) neist haigustest ja wigadest puhas, mis nekruti-ustawi järele nekruti wastuwõtmist arakeelawad.

§ 61.

Mundris, moona- ja palgaraha, mis palgatud nekruti eest kroonu kassa sisse tuleb maksta, ei maksa mite palkaja, waid kogudus.

§ 62.

Kui loostimine on lõpetud, siis on igas kantonis ni häste nekrutidele, kui nende abimeestele keeldmata, omad loostumrid isekeskis wahetada, kui aga suurema numri mehed, kes wähema numri meestega tahawad wahetada, seaduse järele sõta kõlbawad. Enne kui neid komisjoni ete wiaffe, wõiwad nemad niisuguse wahetamise üle öiete seadusepäralsed kontrahtid, õtskui palkamise kontrahtid, teha; aga kui nekrutid komisjoni ete wiaffe, siis peawad igast kantonist ni häste need, kes wahetamise wiisil tahawad minna, kui ka need wahetajad ise oma kontrahtidega ühtlase nekrutikomisjoni ete astuma, et ilma wiibimata jälle wõib tagasiwahetada, kui need mehed, kes teiste eest tahawad minna, mite öiete kõlbulised ei ole. Kui se waheaeg loostimisest äraandmiseni ni kitsas on, et need wahetajad linna-ehk maa-koguduse kohtu ees oma kontrahtidega toime ei sa, siis wõiwad nemad oma wahetamist ja wahetamise hinda ühe poogna peäle lasta kirja panna ja seda komisjoni ete wia. Kui nekrutikomisjoni ees kontrahti tegiad mõlemist poolt sedawiisi kokulepiwad kui nad kodu on ärarääkinud ja lastnud kirja panna, mis komisjoni ees awalikult eteloetakse, ja miniad sõta kõlbawad, siis peab keik nenda täidetud saama, kui oleks se kaup seaduse järele kinnitud olnud. Aga niisugune wahetamine makšab ülsipäinis kaks olewa nekrutiandmise eest.

Seitsmes peatük.

Kuidas neid trahwitakse, kes nekruti-loostimise seaduse kinnitused üleastuwad.

§ 63.

Mis üleüldses nekruti-ustawis (VI. peat.) seft on kinnitud, kuidas nekrutiwõtmise seaduste rikujad peawad trahwitud saama, se makšab ka Läänemere kubernemangudes, et aga siin weel seda tuleb juure arwata, et kui kohtusumise ehk loostimise nimekirjas meelega mõnda oleks ülespandud, mis tõega ühte ei sünni, ja sellepärast mõni petlikul wiisil loostimisest oleks lahtitehtud ehk mõni ka jälle ilma süüta loosti alla pandud, et siis süalused kohtu alla saawad ja trahwiseaduse raamatu 2284. numri järele nenda peawad nüheldud saama, kui kawalad kirjade rikujad nüheldakse.

Alla kirjatud: Reiksradi peakohtuwanem Graf D. Bludow.

(Eisakiri, mis 3ma § kõrwale on pandud.)

Kuidas ue seaduse järele Liwlandi, Gesslandi- ja Kuurlandimaal nekrutid lahtioetatakse ja kroonu poolest sõa tarbis inimesi palgatakse, kes ise hea meelega tahawad sõta minna.

Et Liwlandi, Gesslandi- ja Kuurlandimaal rahwale, kelle seast nekrutid wõetakse, hõlpu saaks, enese eest palgalist sõta saata, siis seatakse sedawiisi, kuidas siin alamal on ülespandud.

§ 1.

Enne nekrutiwõtmist peab Kindral-Kubernater ni hästi Ebaministri kui ka keige riigi seespõidised walitsuse asjad tallitaja Ministriiga nõuu koku ja kinnitab siis seda hinda, kelle eest igaüks tema walitsuse al olewas kubernemangus hõlpsaste inimesi wõib nekrutiks palgata, kes ise hea meelega tahawad sõta minna. Selle juures paneb Kind-

ral-Kubernater tähele, mis hindab Kubernemangu rahwas isekeskis nekrutipalkamise eest makswad, ehk mis muudis veel tähelepandmise väärt on; aga se hind ei pea koguniste mitte vähemaks pantama, kui se on, kelle eest praegu kroonu poolest nekruti-arwupidamise-kwitantsid müakse (570 rubl. hõb.)

§ 2.

Igaüks, kes loostnumri järele peab sõta minema, saab sõateenistusest lahti, kui tema seda seatud hinda ära maksub.

§ 3.

Seda summat maksetakse esiteks selle koguduse juures sisse, kelle pärast se lahtiootaja on. Kogudusel, kes seda raha on wastuõtnud, on keeldmata, nekrutiõtmise lõpetuseni lahtiootaja mehe asemel palgalist nekrutiks äraanda. Kui kogudus sel waheajal palgalist ei ole asemele saatnud, siis peab tema warsti seda raha Kubernemangu-kohtule sisseaatma. Se lahtiootetud mees arwatakse siis ühels nekrutiks, kes Kubernemangu poolest on wõlgu jäänud ja Kubernemangu-kohtus peab tema asemel se raha eest teist meest nekrutiks palkama ja äraaatma.

§ 4.

Kui Kubernemangu-kohtus inimest otsib nekrutiks palgata, siis wõib igaüks minna, kel üleüldse nekruti-ustami 389. numri (jätt I ja III № 1) ja seehinatse ue seaduse § 58. järele õigust on enast kas ühiku inimesele ehk ühe kogudusele palkamise wiisil nekrutiks palkuda. Mis selle palkamise juures on tähelepanna, seda näitawad üleüldse nekruti-ustami kinnitused num. 389 (jätt I ja III № 1), 390, 391, 392 (jätt I ja III № 1) ja 393—399, mis aga Kindral-Kubernater, kui ta arwab waja olewad, wõib ümbermuuta.

§ 5.

Kindral-Kubernater walmab se peäle, et nende asemel, kes enast on lahti ootnud, rutu palgatud mehed etesaa-detakse, ja wõib selle rahaga, mis ühest tema kubernemangudest on sissemaksetud, kui waja on, teistest kubernemangust mehi palgata, et sõawägi neid nekrutid, mis Läänemere kubernemangudest tulewad anda, täieste kätte saaks ja meie kubernemangude wõlg mitte muile riigi jaudele koormaks ei jä.

§ 6.

Kogudused, kus mitte ni palju kõlbulist mehi ei ole, et nemad jõuaksid oma seatud armu täieste wäljaanda, peawad igaühe nekruti eest, mis neil puudub, seda rahasummat sissemaksima, mis seehinatse nekrutiseaduse §§ 1 ja 2 kinnitawad.

§ 7.

Kui palkamise ja lahtiootamise pärast veel oleks ühte ja teist waja seletada, mis siin seaduses ei ole etewaadatud, siis annab Kindral-Kubernater alamatele kohtuwanematele sellepärast kätte ja seadusid ja kus üks ehk teine veel peaks lahe wahel olema oma otsust.

§ 8.

Pärast iga nekrutiõtmist ja nekrutiõtmiste waheajal iga 6 ku taka annab Kindral-Kubernater Sõaministrile ja keige riigi seestpidisid asju tallitaja Ministrile teada, kuidas lahtiootamise ja palkamisega lugu on ja mis tema ise leib selle asja pärast on tallitanud ja käskinud.

§ 9.

Kolme nekrutiõtmise taka annab Kindral-Kubernater keige riigi seestpidisid asju tallitaja Ministrile teada, kuidas nekrutiõtmise asjad seehinatse ue seaduse järele käiwad ja mis tema ise arwab selle juures waja olewad parandada ja teistwiisi seada. Keige riigi seestpidisid asju tallitaja Minister peab siis kellega waja on se asja pärast nõuu ja kannab hoolt, et saaks se üle otsust antud, kas edispäide peab selsamal wiisil tehtama, wai seda üleswõetama, mis Kindral-Kubernater kiidab parem olewad.

Alakirjutud: Reiksradi peakohtuwanem Graf D. Bludow.

Riidan heaks ja kinnitan

General - Adjutant

Fürst Staliiski, Graf Suworow Rimniski.

Riijas 22. Mail 1861.

Joonekiri Nr. 1.

Se ja se linna ehk maa nekruiti-Kantoni

Kokufutsumise nimekiri.

N. N. linna keikide nekriticaliste meeste nimefiri 18.. aasta rewifioni järele tehtud.

Nummer, kelle al- guwõsa rewisjoni on tähend- datud.	Nekruti ealisi- te meeste riis- tiinimed wäär- nimedega.	Vanadus rewisjoni järel.	Elukoht.	I. jagu.		II. jagu.		III. jagu.		Loosimiseft keige 3 jau sees lahiti mõistetud.			Hoopis lahiti mõistetud.			Tähendused.
				Kuidas numrid edestatiwad.	Prægune wanadus.	Kuidas numrid edestatiwad.	Prægune wanadus.	Kuidas numrid edestatiwad.	Prægune wanadus.	Misepärast teda ei woi loosi alla panna.	Kuidas nr. edestatiwad.	Prægune wanadus.	Misepärast teda ei woi loosi alla panna.	Kuidas nr. edestatiwad.	Prægune wanadus.	
213	Anton Weller . . .	9	Riiga.	1	22	—	—	—	—							
114	Gustav Schlicht . .	13	"	—	—	1	26	—	—							
64	Karl Müller . . .	7	"	2	20	—	—	—	—							Rärnane.
415	Gustav Wendt . .	18	"	—	—	—	—	1	31							
22	Otto Ludwig . . .	12	"	—	—	—	—	—	—	1	25	Rõster Jaani kiriku juures.				
75	Johann Linde . . .	11	"	3	24	—	—	—	—							
310	Eduard Friedberg .	16	"	—	—	—	—	—	—							
218	Hans Schmächling	20	Remfal.	—	—	—	—	2	33							
119	Reinhold Brasche .	19	Riiga.	—	—	—	—	3	32							
126	Wilhelm Drall . .	15	"	—	—	2	28	—	—							
3	Kaspar Katkarn . .	10	"	4	23	—	—	—	—							
55	Wilhelm Budberg .	16	"	—	—	—	—	4	29	naeseline mees enam fui 2 lastega.						

Tähendus. Maa-kojuduse nimekirjal on niifamafugused jooned,
et aga esimise wahje sees talunumrid saawad üles-
pandud.

Siidan heaks ja kinnitan.

General - Adjutant

Fürst Staliiski, Graf Suworow Ninniski.

Niijas 24. Mail 1861.

Joonekiri Nr. 2.

Se ja se linna = ehk maa nekruti = kantoni

Loosimise nimekiri.

N ^o 1.	N ^o 2.	N ^o 3.	N ^o 4.	N ^o 5.	N ^o 6.	N ^o 7.	N ^o 8.	N ^o 9.
Nende rēstintmed wäärnimebega, kes nekrutisloofi on tõmmanud.	Esimese tõmba- mise loosinun- mer.	Teise tõmba- mise loosinun- mer.	Numride tõmba- mise järele pea- wad sedawiisi järgimööda ete- wiidama.	Praegu- ne elu- koht.	Praegu- ne wana- dus.	Nummer, kelle al suguwõsa rewislo- nis on tähen- dus- tud.	Terwis loofi- tõmbamise ajal.	Tähendused.
I. jagu.								
Anton Weller . . .	4	2	Johann Linde . . .	Riiga	24	75	Terwe.	Et Weller juu- res ei olnud, siis wõtis se ja se koguduse wanem tema eest loofi wälja.
Karl Müller . . .	1	4	Anton Weller . . .	"	22	213	Uks sõrm on kura käte otjast lõwer.	
Johann Linde . . .	3	1	Kaspar Ratkarn . .	"	23	3	Terwe.	
Kaspar Ratkarn . .	2	3	Karl Müller . . .	"	20	64	Terwe.	
II. jagu.								
Gustav Schlicht . .	2	1	Gustav Schlicht . .	"	26	114	Terwe	
Wilhelm Drall . .	1	2	Wilhelm Drall . .	"	28	126	2 hammast puu- duwad.	
III. jagu.								
Gustav Wendt . . .	3	2	Reinhold Brasche .	"	32	119	Terwe.	
Hans Schmaehling	1	3	Gustav Wendt . . .	"	31	415	Terwe.	
Reinhold Brasche .	2	1	Hans Schmaehling	Lemsal	33	218	Terwe.	
Wilhelm Bubberg .	4	4	Wilhelm Bubberg .	Riiga	29	55	Terwe.	

T ä h e n d u s. Maa-koguduse nimekirjal on niisamafugused jooned,
et aga seitsme wähe sees talunumrid saawad
ülespandud.

Ue nekrutiseaduse lisakiri,

kus keik need IV. riigiseaduseraamatu jau, nekrutiustawi, tükid on kokupandud, mis ues nekrutiseaduses nimetakse ja kelle läbi nekrutiseadus täiemaks ja selgemaks saab.

Kindral-kubernatre tahtmist mööda, et uus nekrutiseadus, mis 21. Juunil 1861 Nr. 55 patenti kirja läbi sai kuulutud, peab rahwale saama selgemaks ära selletud, kuulutakse siin alamal Kubernemangu walitsuse poolest üks nimetud nekrutiseaduse lisakiri, ja noomitakse keiki, sel sellega asja on, seda tähelepanna ja se järele teha.

I. Ue nekrutiseaduse § 1. ja § 17. a. kōrwale.

Nendesinaste kabe §§. sees nimetud üleüldse nekrutiustawi finnitused (num. 13 lisakirjaga 89, 91 ja 92) õpetawad, et nekrutiwõtmisest prii on:

- 1) keige kolme kildi kaupmehed, ni kaua, kui nemad kaupmehe seisuses on. Num. 13, 1.
- 2) Kes Keisri käsja järele aunitähed laelas kannawad. Neid endid ei tohi nekruti loofimiseks kutsuda. Num. 13, 8.
- 3) Keisjugused wõeramaa mehed, sel kroonu poolest maad on antud. Neil on eestotsast se õigus kingitud, et nemad nekrutiandmisest peawad prii olema. Num. 13, 9.
- 4) Need seadusepäralsed teenrid wene kirikuwanemate majades ja wene kirikude ja kloostride juures. Nemad on ni kaua nekrutiwõtmisest prii, kui nemad ei ole weel oma endise seisusse tagasi läinud. Num. 13, 10.
- 5) Keik pearahamaksjate seisuses, kes pärast rewisjoni on sündinud. Nemad on ue rewisjonini nekrutiwõtmisest prii. Num. 13, 18.
- 6) Mitmejugused inimesed, kes pärast rewisjoni enast lasewad pearahamaksja koguduse sisse ueste üleskirjutada, sest et neil õigus on, enesele eluseisust walida. Nemad ise ja nende lapsed, kes enne üleskirjutamist on sündinud, on 3 aastat üleskirjutamise pääwast arwata nekrutiwõtmisest prii, kui neil iseäralist õigust ei ole pikema aja peäle nekrutiwõtmisest prii olla. Nende sessa ei arwata mite seda rahwast, kes ühest kogudusest teise ehk ühest seisusest teise ümberkirjutakse; sest need ei ole muidu nekrutiwõtmisest prii, kui olgu neile nimelt se prius mõistetud ja finnitud. Num. 13, 19 ja tähend. 1.
- 7) Abielus sündinud lapsed, kes Peterburgis ehk muial waestlastemajades, mis kroonu poolest on seatud, kaswatatud on, arwatakse ise enda eest nekrutiwõtmisest priiks, kui nemad ühe pearahamaksja seisusse enast lastnud üleswõtta. Num. 13, 22.
- 8) Sõawangid, kes alamate wannet on wandunud ja enast lastnud kodanikude arwu kirjutada. Nemad on sest pääwast, kui neid kodaniku kirja kirjutati, 10 aastat järgimööda nekrutiwõtmisest prii. Num. 13, 25.
- 9) Soldatipojad ja fantonistid, kes sõast on wäljakirjutud ja isadele, kes wae peält lahtilastud, ehk leif emadele (endiste finnituste järele enne 26. August. 1856) nende ülespidamiseks ja abiks majas tagasi antud. Nemad on nekrutiwõtmisest prii, kas olgu nende wanemad weel elus, ehk juba ära surnud; aga nimetud jaldatlaste pojad, kui isad pearahamaksja seisuses on sündinud, ja nende järeletulew sugu peawad, sest et nemad pearahamaksja rahwa sugust on, ni kui keik muud pearahamaksjad inimesed, omal ajal nekrutiseadust täitma. Num. 13, 28.
- 10) Keik pearahamaksjad inimesed, kes iseäraliste Keisri käsude ehk kohtu tunnistuste läbi nekrutiwõtmisest on priiks saanud. Num. 13, 30.
- 11) Mäakoolide õpjaõpisd ja nimelt need, kes teise jau koolidest on wäljalastud, ni kaua kui nemad enast laimata ülespidawad ja oma majapidamise ja ülespidamisega teiste talupoegadele head tähte annawad. Sestisamast õigusest on osalised: a) Krimmi saare peäl Keiserliku Nikita aia juures seatud Magaratska wiinapu-kooli õpjaõpisd, kes priitrahwa noorte poegade seast wõetakse, kui nemad oma seatud kooliaega on äraolnud ja hästi wäljaõpinud; b) õpjaõpisd põllutegemise koolidest, mis Gorigoretski maa-ja majapidamise suurekooli ja Garkowi kroonu mõisade ülema walitsuse maa-ja majapidamise suurekooli kōrwal on seatud; c) need paremad õpjaõpisd pearahamaksja seisusest, kes oma seatud kooliaega Liwlandimaa niiduparandamise koolis on äraolnud. Igakõrd, kui need õpjaõpisd koolist wäljalastakse, paluwad Liwlandimaa maa-ja majapidamise asju edessi saatja selti wanemad kroonumõisade ülema walitsuse käest neile seda õigust.

T ä h e n d u s. Need õigused, mis siin teise jau aia-koolide ja Magaratska wiinapu-koolide õpjaõpistele, kes oma seatud aega koolis on äraolnud, lubatakse, jääwad neile siis eluajaks, kui nemad wõiwad töekstehta, et nemad 10 aastat järgimööda oma aia-ja wiinapu tööd ei ole mahajättnud, waid keige hoolega tallitanud; muidu kautawad nemad neidsinatfid õigused ära. Num. 91.

12) Keit noored mehed pearahamaksja seisusest, kes kinnastumis, uniwersitätsi peäl, kunstide suures koolis, Peterburgis tohtride suureskoolis ja Niijas masinakoolis oma koguduse passi peäl õpiwad, kui nendefinaste koolide wanemad seda tunnistust annawad, et noored mehed tubliste õpiwad ja enast laitmata ülespidawad. Niisamute ka pearahamaksjad mehed, kes kroonu- ja koguduse-koolides õpetajate, ehk jau- ja toa- ülewaatajate, pekteri abi-meeste ehk üleilide järelekuulajate ametis õpjapoiste üle teeniwad, kui neil ka weel et ühtefe tsinni (Klassenrang) ei ole, aga nende ülemad seda tunnistawad, et nemad oma ajeme peäl koolile suurt tulu saadawad. Num. 92.

13) Wiimselt keit need mehed, kes pearahamaksust ja keitidest sellejagusest maksudest hoopis pri on. Ni kui a) aukodanikud (Ehrenbürger); b) nende lapsed, kes mitte ei ole mõisnikud, aga kes mõisniku õigust kroonuteenis-tuses on ärateeninud, kui need lapsed seisuse õigust mõõda kodaniku seisusse on astunud ja kes nende sugawõsast on; c) Peterburgi masina-suurekooli õpjapoistid, kes koolist kui wäljaõpitud masinameistrid on lahtilastud, ja Odesa suure aiakooli õpjapoistid; d) õpjapoistid maamõetja koolist, mis wanast metsakaswataja kooliga ühendatud oli; e) Kersoni laewamadrosi kooli õpjapoistid; f) tohtride abipoiistid pearahamaksja seisusest, ni kuuwa kui nemad teenistuses on, ja pearahamaksja seisuse mehed, kes kroonu kohtupaigas kui trošid, wahid, furelid ehk muud seefugused ameti-mehed teeniwad, kui nemad tunnistusekirjaga on tõeksteinud, et nemad omas koguduses pearaha ei maksja, ja ni kuuwa kui nemad teenistuses on; g) pearahamaksja seisuse mehed, kes palga eest pritseniku ametit Niija piiskopi wene kirikute juures pidawad, ni kuuwa kui nemad kes ametis on; h) endise Gorigoretški maa-ja majapidamise kooli õpjapoistid Mõhilewi kubernemangus; niisama ka õpjapoistid neist koolidest, mis praegu Gorigoretški maa- ja maja-pidamise suurekooli ja Harkowi kroonumõisjade ülema walitsuse maa- ja majapidamise suurekooli kõrwal on seatud, kui nemad õpetud tallitajaks ehk õpetud tallitaja-abimeheks on tõusnud; Niija masinakooli õpjapoistid, kes koolist on lahtilaanud ja Weneriigi Keisri kasja üle seatud ministri käest wõiwad head atestati ülesnäidata (masinakooli Keisri seadus § 22). Num. 13, lisakirja tähendus.

II. Ue nekruti-seaduse § 17, c. kõrwale.

Kaske haiguse ja wigaga waewatud on üleüldse nekruti-ustami 77. numri järele need: 1) kes mõlemate sil-made peäl pimedad on; 2) kel üks käsi ehk üks jalg hoopis puudub; 3) kelle mõlemad käed ehk jalad hoopis fanged on; 4) kes kät ehk jalga seepärast ei wõi pruukida, et teda äraalwati ehk et ta on murtud ja pärast fangeks jäänud, ja peäleki se, kes hoopis alwatud on, nenda et tema ei wõi enast liigutada, kui kantonis kogudus suuremast jautst arwab õige olewad, et tema nende armust lahti saaks, kes loostmiseks peawad kokutulema, seni kui tema terweks saanud; 5) kes ni rumal on, et teda ei ühegi maja töö ja tallituse juures ei wõi pruukida, ni kui hullud ehk mee-lest nõrgad ehk poole meelega mehed, kes nendega ühte arwu arwatakse, kellest nekruti kommissioni tohtride seadu-se 89. num. õpetust annab, kui aga kogudus ehk koguduse wanemad tohtriga ühes nõuus arwawad, et nemad ei ühegi maja töö juures ei kõlba.

Tä h e n d u s. Kes haiguse ehk wiga pärast nende armust on lahti tehtud, kes nekrutiloostmiseks kokutu-lewad, peawad aoti saama läbifututud, et teada saaks, kas nemad wahest ei ole juba ärasütinud.

III. Ue nekruti-seaduse § 19. num. 13. kõrwale.

Nekruti-ustami Swodi IV jau 906 numri järele, mis stin nimetasse, peawad igas kantonis loostmisest pri olema:

1) se üksik talupoeg, kel naest ega last ei ole, kui temal isäraline majapidamine on, mis temal juba enne kutsumist nekruti-loostmiseks on olnud, ehk olgu ka üks paljas maja ehk põld ehk omas kantonis pruugitaw talu-mehe amet, mis teda toidab;

2) ühe suguwõsa ainus töötegia, kui temal ka ise oma majapidamine ei ole, kui aga kogudus suuremast jautst teda arwab oma suguwõsa ülespidamiseks ainult waja olewad.

Tä h e n d u s 1. Suguwõsa ainuks töötegiaks ei arwata mitte: 1) kes noorem kui 18, ja wanem kui 60 aastat on; 2) kes enam kui 5 aastat paus on; 3) kes enese eest palgalist ehk wõera sugu inimest, kes ise hea meelega ilma maksuta läheb, nekrutiks wäljasaadab, ehk wõera sugu ehk kroonu käest ostetud arwupidamise kwitantst wabetamise wiisil enese eest etewiib; 4) ülepea keit need, kes nekruti-ustami 13. numri järele (Swodi IV. jagu) olgu elu eaks ehk seatud ajaks nekrutiwõtmisest pri on, kas olgu nemad seda õigust enesele tee-ninud wai pärinud, aga ei mite need, kes koguduse ametis seisawad, ega need, kes neist ülemaal (I, 11) nimetud koolidest kui wäljaõpitud mehed on lahtilastud; 5) kes nekruti-ustami 77. numris (Swodi IV. jagu) tähendatud haigustega ja wigadega (waata üle-mal II) waewatud on; 6) kes üleastmiste ehk suurema sü pärast wäe peäl wangis pee-tasse, ni kuuwa kui nemad weel ei ole oma endise elukohta omakste juure tagasi saadetud.

Tä h e n d u s 2. Kes paus on (2.) ja wigadega waewatud (5), saawad, kui kogudus suuremast jautst seda heaks kiidab, töötegia seast mahaarwatud; aga kogudusel on õigus, neid wigalist aoti etefutuda, et näha saaks, kas nemad wahest ei kõlba töötegiate ja loostmiseks kutsutawide seka jälle üleswõtta.

Tä h e n d u s 3. Kui ühes suguwõsas kaks töötegiat on, aga üks nende seast on kõrweto ja keeletu loodud, stis peetakse loostmiseks kokukutsumise juures se suguwõsa nende arwuliseks, kel üks ai-nus töötegia on.

3) Need lask ainult ühe suguvõsa töötegiat, kui neid on üks poeg isaga ehk üks pojapoeg vanaisaga, üks väimees äiaga, üks wennapoeg onuga ehk üks kasupoeg kasuisaga. Pealegi on kogudusel õigus, lask muud meest, kes ühe suguvõsa ainjad töötegiad on, loostumiseft lahtipaluda, kui se hädaste näitse waja oledad.

IV. Ue nekrutiseaduse § 21. kõrwale.

Need inimesed, kel nekruti-ustawi num. 11 järele õigus on, enast rahaga ja ninelt 150 hõberubлага lahtista, kui liiſt nende peäle on sadanud, et nemad peawad sõta minema, on:

1) Masina suurekooli õpjaipoistd, kes hea atestatiga koolist kui sellid on lahtilastud, kui nemad wabrikutes teenivad ja wabrikupidajast wõiwad tunnistust etenäidata, et nemad oma ametit häste mõistawad, enast laitmata ülespidawad ja ustawad mehed on.

Tähendus 1. Seſſamast õiguseft saawad ka need masina-suureſtkoolist lahtilastud õpjaipoistd osalikud, kes kroonumõisade ülema walitsuse kulguga aialkoolide õpjaipoiste ja kogudonna kirjutajate seast seepärast olid sinna saadetud, et nemad masinatõ peäle terawad ja agarad poistd olid. Et nemad enast laitmata on ülespidanud ja isa tõ juures ustawad olnud, se üle annawad kroonumõisade walitsuse kohtud tunnistust. Needſamad õpjaipoistd peawad se eest, et neid on lastud ärakoolitada, keigewähemalt 10 aastat kroonukülades teenima.

Tähendus 2. (waata IV. jätt Nr. 1 üleüldse ustawi 11. num. kõrwale) Kui Moskwa hantwärgikooli õpjaipoistd seda leif äratäidawad, mis siin nõutakse (tähend. 1), saawad nemad ka nekrutiwõtmiseft priiks, kui nemad oma kooliaega on äraolnud ja meistri ehk selli atestatiga wäljatulnud.

2) Pearahamaksja seisuse priimehed, kes nende koolide realklassides, mis õpetuse ministri walitsuse al seisawad, on head õpetust wastuwõtnud ja oma ülespidamise pärast head atestati saanud.

Tähendus. Moskwa kinnastumis saawad sedasama õigust need kodanikupojad, kes realklassides oma aega on äraolnud ja wäljatulles estimee kraadi atestati kaasatoomud.

3) Pearahamaksja seisuse priimehed, kes waestelaste kaswatamise majas (mis Keiserliku heategemise seltsi ülema walitsuse al seisab) täit õpetust ja se üle head atestati on saanud.

4) Pearahamaksja seisuse priimehed, kes prii maa- ja majapidamise asju edessiiaja seltsi endises maa- ja majapidamise koolis täit õpetust on wastuwõtnud ja häid atestatistd oma tarkuse ja laitmata ülespidamise üle saanud.

Tähendus. (Wata üleüldse ustawi IV. jätt № 3) Keiserliku Peterhowi kiiwipolirimise wabriku meistrid, sellid ja hantwärgid, ni kaua kui nemad seal teenistuses on, ei anta mite nekrutist ära, kui nende peäle liiſt on sadanud, waid maksetakse wabriku kasjast 300 hõberubla nekruti eest kroonukassale wälja.

V. Ue nekrutiseaduse § 42. kõrwale.

Niisugune jooksja, kes mite sõta ei kõlba, saab üleüldse nekruti-ustawi 760. ja 779. num. järele alama suure kohtu otsuse peäle, mis kubernater on kinnitanud, 30 ehk 40 witalbõögiga nuheldud ja siis oma koju äraſaadetud.

VI. Ue nekrutiseaduse § 45. kõrwale.

Keisri poolest kinnitud Reiskradi arwamine 16. Januarist 1860, Liwlandimaa kubernemangu walitsuse patenti läbi 21. Juunist 1861 № 56 kuulutatud, kinnitab sedawärki:

1) Poistd, kes estimee tulewa nekrutiwõtmise ajal loostumiseks peawad kofutututama ehk estimee ehk teise nekrutimearwus seisawad, wõiwad, enne kui nekrutiwõtmise kääl wäljatulnud, ni kauaks koguduse passiga omast kantonist äraminna, kui teisedki pearahamaksjad mehed passiga lähawad. Aga needſatſed passid ei makſa kauemaks, kui nekrutiwõtmise käsu kuulutamise pääwani se riigi jau sees, kelle pärast se passiga wäljaläinud pois on; kui nekrutiwõtmise käſt on kuulutatud, siis ei makſa pas ühtige enam, kui tema aeg ka weel ümber ei ole, ja peab se inimene, kel niisugune pas on, wiibimata oma passi kohtu ete wiima waadata ja ise oma kantonisse tagasi minema. Linna- ja maa- politſei wanemad peawad hästi järelekuulama, kas sedawiisi tehakse.

2) Ühe nekrutiwõtmise lõpetuseft teise nekrutiwõtmise kuulutuse pääwani wõiwad 1. numris nimetud poistd oma passi lasta seädust mõõda pitekdada, aga leif, mis 1. numris passide pärast on sõldud, makſab ka pitekdatud passide kohta.

3) Kes loostumiseks peawad kofutulema ja ei näita enast seatud ajal omas kantonis, nendega tehakse sedawiisi, kuidas seädus kinnitab (Swod IV. jagu, num. 433, 862, 969, 1162 ja 1319). Aga need, kes pärast nekrutiwõtmise kuulutust niisugused poistd enam kui 10 pääwa nende passi peäl teenistuses pidawad ehk neile korterit, palka ehk tööd annawad, trahwitakse sedasama wiisi kui need, kes ilmapassita rahwast pidawad (Swod. num. 1234, aast. 1857, XV. jagu, 1), kui nemad ka ei oleks tahtnud neid poistd nekrutiwõtmise eest ärapeita (num. 577, IV. jätt, Nr. 2 trahwifasuraamat).

4) Seespidistd riigi asju tallitaja ministri hoolets jäetakse, teiste ministridega, kelle walitsuse al pearahamaksjad seisused seisawad, kes nekrutiwõtmise seäduse alused on, nõuu pidada, et passid ja piletid, olgu nemad pitekdatud ehk olemata (waata num. 1 ja 2), neile, kes omal ajal peawad loostumiseks kofutututama, iseäranis wärmitud paberi peäl antakse ja passide peäle ka tähendakse, misjuguſes nekrutiarwus passimees seisab ehk loostumiseks etetuleb (Swod. art. 1857, XIV. jagu, passiseädus 165 ja 166. num.), ja ühe iseäralise määrgiga märgi-

takse, et needfinatsed passid nekrutivõtmise kogu kuulutuse päävast ühtige enam ei maksa, ja kui neid fiiski pruugitakse, süalused trahwitud saavad.

VII. Ue nekrutiseaduse § 46. kõrwale.

Üleüldse nekruti-ustawi 762. num. järele (Smold IV. jaqu) peab jooksjaga, kes ise oma kantonisse tagastunud ehk kohtu läbi saadetud, tehtama, sedamööda kas ni kaua kui ta äraolnud teine tema asemel nekrutiks on äraantud wai mite, ehk kas tema sõta kõlbab wai ei kõlba. Kui tema asemel weel ükski ei ole äraantud, sest et liisk tema peale ei juhtund, ehk kıl nummer jooksja eest tõmmati, siis saab tema kohtu alla antud ja sedawiist trahwitud, kui seadus neid käseb trahwida, kes ilma passita oma elukohta mahajätawad. Kui aga teine juba tema eest on sõta antud, siis on tähelepanna, kas jooksja ka oleks pidanud nekrutiks äraantama, wai kas tema madala kasu ehk mu wiga pärast ei oleks nekrutiks kõlbanud. Kui ta kõlbulik on, siis peab teda wiibimata sõta saatma, kui tema ka peaks juba 36 ealine olema, aga se eest, et ta nekrutivõtmise eest on taganend, trahwiseaduse raamatu 759. numri järele nuhtlema; kui ta sõta ei kõlba, siis tehakse temaga sedawiist, kui seadus jooksja pärast riinitab.

VIII. Ue nekrutiseaduse § 49. kõrwale.

Üleüldse nekruti-ustawi 192. numri järele on ärakeeldud nekrutikomisssiooni ete wia ehk olgu mis asja pärast seal wastuwõtta:

1) inimesi, kellest jut käib, et nemad inimesi on äratapnud, ja kes kohtu ees ei ole jõundnud enast sest were-süüst täieste puhastada, aga kes seepärast seaduse järele oma elukohta on tagastisaadetud, et nende süüd ei ole sel-geste awalikuks saanud.

Tä h e n d u s.

Suuremad kohtud, kus meresüüdi nuheldakse, peamad igailhe niijuguse inimese pärast Ku-bernemangu-walitsusele teadust andma ja Kubernemangu walitus jälle selle linna-ehk maa-kogudusele, kust nimetud inimene on. Mis kogudus sealt kuulda saanud, seda kirjutakse nekruti-kantoni nimekirjade sisse, et niijugune teotud inimene ita wahtimise al seisaks ja et teda mitte wahest kogemata nekrutiks ei anta, enne kui tema täieste tõeksteinud, et ta ilma-süüta on. Kui temal aga niisugused hirmsad kombes peaksid olema, et kogudusel ja mõisa-wanematel õigus oleks, teda seaduse järele wäljatõugata, siis peab teda Siberimaale ja nimelt kauge-ma se maa paika ära-saadetama.

2) Kodanikud, kes kohtu otsust mööda, mis jo liikumata kindlaks jäänud, jellepärast on lahtilastud, et nende süüd ei ole selgeste tõekstehtud, aga kes niijuguse sü pärast, kui se täieste awalikuks oleks saanud, keif oma seisuse õigused ehk oma ärateenitud õigused oleksid kantanud ja pealegi weel Siberimaale ära-saadetud, kas tööle ehk muidu-asumisele, ehk oleksid wangi ehk tuhtpoonesse wiidud, ja kes järelekuulamise ajal ei ole kustiipoolt head tunnistust taenud.

Tä y e n l a s.

Kui kogudus niijugust kodaniku tahab wäljatõugata, siis peab teda turja tö ärakeeldmise pärast seaduse järele Siberimaale ära-saadetama.

Riija Koõsi peäl 2. Augustil 1861.

Liimlandimaa Wiitse-Kubernater J. v. Cube.

Wanem Sifertar A. Blumenbach.